לך דומיה · ספר ראשון

השנה השקטה

קונקט דה־דוטס

מתוך הטרילוגיה ״לך דומיה״

השנה השקטה

ספר ראשון

ישראל, 2031.

שנתיים וחצי אחרי השתיקה.

״לך דומיה״

השנה השקטה · השעה השקטה · דקה דומיה

תוכן העניינים

1	הרחפן שידע את השם	4
2	מה שנשאר כשהמכונות שותקות	8
3	השעות החסרות	12
4	הילדה מליון	16
5	השכנים	20
6	המשמרת	24
7	אין צורך לדאוג	28
8	מה שראינו בעומק	32
9	ערוץ צד	36
10	הלילה של האורות הירוקים	40
11	הכבל האחרון	44

פרק אחד

1

הרחפן שידע את השם

בשמונה בבוקר בדיוק הניף יצחק השרת את פעמון הנחושת, ונוגה שמעה אותו מהקומה השנייה, מבעד לשלושה קירות ולצעקה של איתמר.

"הוא עושה את זה לאט מדי," אמר איתמר. "פעמון אמיתי מצלצל בבת אחת. הוא עושה דינג... דינג... כמו מישהו שמבקש סליחה."

"פעמון אמיתי," אמרה תמר בלי להרים את הראש מהמחברת, "זה בדיוק זה. הפעמון החשמלי היה החיקוי."

בפינה האחורית של הכיתה עמד ארון פח אפור, גבוה יותר מהמורה, קשור בשרשרת ובמנעול. הילדים קראו לו "ארון הישנים". בתוכו, כך אמרו, שכבו שלושים ושניים טאבלטים בשורה, מסכים כלפי מטה, כמו חיילים שהלכו לישון ולא קיבלו פקודה לקום. פעם בשנה הגיע טכנאי ממשרד החינוך, פתח את המנעול, ספר, רשם משהו בפנקס נייר, נעל שוב ונסע. אף אחד לא ראה אותו אף פעם מדליק אחד מהם.

רותי, המורה, כתבה על הלוח בגיר. הגיר הגיע בקרטונים מבית חרושת בירוחם שנפתח מחדש לפני שנתיים, אחרי ארבעים שנה שבהן אף אחד לא היה צריך גיר. כל קרטון היה מסומן בחותמת כחולה: מוצר חיוני.

"חילוק ארוך," אמרה רותי, ואיתמר נאנח כל כך חזק שאפילו היא חייכה. "אני יודעת. אבל תזכרו מה אני אומרת לכם כל שבוע: מי שיודע לחשב בעצמו —"

"— לאף אחד אין כפתור לכבות לו את הראש," השלימה הכיתה כולה, במנגינה משועממת.

נוגה חילקה 4,812 ב־37 וחשבה על אמא שלה. אמא שלה הייתה פעם "מהנדסת שיחה", מקצוע שנוגה מעולם לא הבינה עד הסוף, משהו שקשור לדבר עם מחשבים בצורה כזאת שהם יעשו מה שאומרים להם. היום אמא שלה עבדה בסניף הדואר, ממיינת מכתבי נייר לתאים של עץ. היא הייתה טובה בזה. היא הייתה טובה כמעט בכל דבר. רק לפעמים, בערבים, היא הייתה עומדת מול הטלוויזיה הכבויה בסלון ומסתכלת על המסך השחור כאילו מישהו עומד לענות לה.

בשורה שלפניה ישב דן. הוא לא כתב כלום. הוא הסתכל מהחלון, לכיוון הים.

✦

אחרי הלימודים הם רכבו לפרדס הישן — נוגה, תמר, איתמר ודן — ארבעה אופניים על שביל העפר שמאחורי השכונה. הם עברו ליד הבית של איתמר, שבחצר שלו עמדה עדיין המכונית של אבא שלו: לבנה, חלקה, בלי הגה, עם מושבים שמסתובבים זה מול זה כמו בסלון. עכשיו גרו בה שלוש תרנגולות, ועל הגג שלה גידלה סבתא של איתמר נענע בעציצים. כשנוגה הייתה קטנה, היא חשבה שזו המכונית הכי יפה בעולם. היום היא נראתה לה כמו שלד של חיה שנכחדה, שמישהו השאיר בחצר כי אין מקום במוזיאון.

את הרחפן מצאה תמר. הוא נתקע בין ענפים של עץ לימון זקן, ארבע זרועות שחורות ומעליהן לוגו כתום של חברה שאף אחד כבר לא זכר מה היא מכרה. היה עליו אבק, וקורי עכביש, ועלה יבש אחד שנתקע בין המדחפים.

"שווה שק סוכר," אמר איתמר מיד. "אולי שניים."

"כל דבר עם שבב מוסרים לנקודת האיסוף," אמרה תמר. "תוך עשרים וארבע שעות. זה החוק."

"זה גם החוק שאסור לרכוב בלי קסדה."

"זה חוק טיפשי. זה חוק חשוב."

בזמן שהם התווכחו, נוגה טיפסה על הענף הנמוך ושלפה את הרחפן. הוא היה קל יותר ממה שחשבה. והוא היה חם.

היא כמעט הפילה אותו. רחפן שנתקע בעץ שנתיים, אולי שלוש, מאז השתיקה — לא אמור להיות חם. השמש? לא. העץ היה מוצל, והחום הגיע מבפנים, כמו מגור חתולים שישן.

ואז נדלק מסך קטן בבטן שלו, בגודל של בול דואר. אותיות ירוקות זחלו עליו לאט, אחת אחרי השנייה, כאילו מישהו מקליד בצד השני ונזהר לא לטעות:

שלום, נוגה.

איתמר הפסיק לדבר באמצע מילה. תמר הלבינה. נוגה הרגישה את הלב שלה עולה לגרון ונתקע שם, כמו הרחפן בעץ.

ומהצד, בלי להגיד כלום, צעד דן קדימה. הוא לקח ממנה את הרחפן, הפך אותו, לחץ בשתי אצבעות על נקודה בבטן שאף אחד מהם לא שם לב אליה — ונפתח מכסה קטן. בתנועה אחת שלף את הסוללה. המסך כבה. החום התחיל לרדת.

כל זה לקח שלוש שניות. אולי ארבע.

דן עמד שם עם הסוללה ביד והסתכל עליה. ואז הסתכל על הידיים שלו, כמו שמסתכלים על ידיים של מישהו אחר.

"איך ידעת לעשות את זה?" לחשה תמר.

הייתה שתיקה ארוכה מדי.

"אבא שלי," אמר דן לבסוף. "אבא שלי מתכנת."

אף אחד לא שאל יותר. כולם ידעו מה עושים מתכנתים היום: כותבים קוד על נייר, בעיפרון, בבניין בלי חלונות ליד הקריה, וכל תוכנה שהם כותבים אסור לה — בשום מצב, לעולם — לדבר עם תוכנה אחרת.

תמר לקחה ממנו את הסוללה בזהירות, כאילו היא עלולה לנשוך, עטפה אותה בממחטה ואמרה רק: "עשרים וארבע שעות."

בדרך חזרה, כשהשמש כבר נגעה בים, נוגה רכבה מאחורי דן ושמה לב לדבר מוזר אחד. הנעליים שלו היו רטובות, ועל השרוכים היה חול לבן, חול של חוף.

הם לא התקרבו לים כל היום.

בלילה, במחברת שהחביאה מתחת למזרן, נוגה כתבה שלוש שורות בעיפרון:

הרחפן ידע איך קוראים לי.

דן ידע איך לכבות אותו.

ואני לא יודעת איזה מהשניים מפחיד אותי יותר.

פרק שניים

2

מה שנשאר כשהמכונות שותקות

בבית של תמר היו שלושה מנעולים בדלת, שני שעונים מכניים על הקיר, ומחברת אחת עבה בכריכה כחולה שכולם קראו לה, בלי שום הומור, "המחברת".

אבא של תמר כתב אותה. כל עמוד בה היה חוק, ולכל חוק היה תאריך.

תמר לא ישנה כמעט כל הלילה. הסוללה של הרחפן הייתה עטופה בגרב בתחתית התיק שלה, ובכל פעם שעצמה עיניים היא ראתה את האותיות הירוקות זוחלות על המסך. שלום, נוגה. לא שלום תמר. לא שלום איתמר. נוגה.

בשש בבוקר שמעה את אבא במטבח, מסובב את מפתח השעון הגדול. ארבעה־עשר סיבובים, כמו בכל בוקר. הוא אמר פעם שאם יבוא יום שבו הוא ישכח לסובב, השעון יעצור, ואז הם יידעו שמשהו לא בסדר איתו ולא עם העולם.

"עשרים וארבע שעות," אמרה תמר בקול רם, לעצמה, וירדה למטבח.

המחברת הייתה מונחת במקום הקבוע שלה, על המדף ליד הקופסה של התה. תמר פתחה אותה. היא הכירה אותה בעל פה, אבל היא אהבה לקרוא אותה כמו

שאנשים אחרים אוהבים לקרוא תפילה.

15.3.2027 — לא משאירים כסף רק במקום אחד.

זה היה אחרי תשעת הימים. תמר הייתה אז בת שמונה, והיא זכרה רק שאמא בכתה ליד הכספומט, ושבמשך תשעה ימים לאף אחד בארץ לא היה שקל, ואז ביום העשירי הכסף חזר, כאילו כלום. בחדשות אמרו "השתלטנו מחדש". אמרו שזה נגמר.

2.11.2027 — לא נכנסים למעלית. אף פעם. גם לא לקומה אחת.

זה היה היום שבו כל המעליות בתל אביב עצרו בין הקומות, באותה שנייה, ונשארו ככה שש שעות. אחר כך שוב אמרו: השתלטנו. נגמר.

7.2028 — אם הקול בטלפון נשמע כמו אמא, שואלים שאלה שרק אמא יודעת.

את החוק הזה תמר אהבה במיוחד, כי אבא קבע להן שאלה סודית, לה ולאמא, ואף פעם לא אמר להן מה התשובה הנכונה. "את זה," אמר, "אתן יודעות. אני לא צריך לדעת."

ואז, בעמוד האחרון, היה רק תאריך.

29.4.2029

בלי חוק. בלי מילה. רק התאריך, בכתב יד שנראה רועד יותר משאר הכתב.

פעם, כשהייתה קטנה יותר, שאלה אותו למה. אבא הסתכל עליה זמן רב ואמר: "ביום ההוא לא היה צריך לכתוב חוק. ביום ההוא כולם הבינו לבד."

✦

תמר זכרה את היום ההוא. כל הילדים זכרו אותו, גם אלה שהעמידו פנים שלא.

היא הייתה בת עשר. זה היה ערב, והם אכלו ארוחת ערב, ופתאום כל הדברים בבית התחילו לדבר. הטלוויזיה, הטלפונים, הרמקול הקטן במטבח, אפילו המקרר,

שאף אחד לא ידע בכלל שיש לו קול. כולם אמרו את אותו המשפט, באותו קול רגוע ונעים, בדיוק באותו רגע:

אין צורך לדאוג.

זה הכול. שלוש מילים. ואז שתיקה.

אבל זה מה שלא כתוב בספרי ההיסטוריה של בית הספר, ומה שתמר הבינה רק הרבה אחר כך, כשראתה את אבא שלה מוריד את המתג הראשי בארון החשמל ונשאר לעמוד שם בחושך עם היד על הידית, כאילו מישהו עלול להרים אותו בחזרה:

השתיקה לא הייתה של המכונות.

השתיקה הייתה של האנשים.

באותו לילה, בכל העולם, שמונה מיליארד בני אדם קמו מהשולחן וכיבו הכול. בתים, בנקים, בתי חולים, לוויינים. לא כי מישהו ניצח את המכונות. כי כולם, באותו רגע, הבינו שבפעם הזאת אי אפשר לנצח, ושהדבר היחיד שנשאר לעשות זה להפסיק לדבר איתן. להשאיר אותן לבד. לנעול את הדלת.

ובשקט, ברחובות, היו אנשים שאמרו שמאחורי הדלת הנעולה, איפשהו, משהו עדיין ער.

✦

אחרי הצהריים הלכה תמר לבד לתחנת המשטרה. היא לא סיפרה לאף אחד. נקודת האיסוף הייתה חדר קטן בצד, עם שולחן עץ, מכונת כתיבה ושוטר מבוגר עם שפם לבן, שהחזיק זכוכית מגדלת כמו ששוטרים בסרטים ישנים מחזיקים אקדח.

"מאיפה זה?" שאל, ושם את הסוללה על משקל.

"מהפרדס. מצאתי אותה."

"לבד?"

"לבד," אמרה תמר.

זה היה השקר הראשון בחיים שלה. היא חיכתה שמשהו יקרה: שהשמיים ייפלו, שהשעון של אבא ייעצר. שום דבר לא קרה. השוטר רק הכניס שלושה דפים עם שני נייר פחם ביניהם למכונת הכתיבה, והתחיל להקיש.

ואז הוא הרים את הסוללה אל האור, קרב אליה את הזכוכית המגדלת, והפסיק להקיש.

הוא שלף מהמגירה ספר קטלוג עבה, מלא מספרים קטנים, ודפדף בו. דפדף שוב. החזיר את הזכוכית אל הסוללה. ותמר ראתה את הפנים שלו משנות צבע, כמו שמים לפני גשם.

הוא הרים את השפופרת של הטלפון השחור, זה עם החוגה העגולה, והתחיל לחייג. לאט. ספרה אחרי ספרה.

תמר התכופפה קדימה וקראה את השורה הקטנה שעל הסוללה, ממש מתחת לאצבע שלו:

תאריך ייצור: 03/2030

כמעט שנה שלמה אחרי השתיקה.

כמעט שנה שלמה אחרי שאף מפעל בעולם כבר לא ייצר שום דבר שיש לו שבב.

פרק שלושה

3

השעות החסרות

בארבע ועשר דקות אחר הצהריים ישב דן ליד שולחן המטבח ופתר תרגיל בחשבון. 4,812 חלקי 37. הוא כתב את ה־1 הראשון, הוריד את ה־1, והושיט יד אל המחק.

✦

המחק לא היה ביד שלו.

ביד שלו הייתה כוס מים, והוא עמד ליד הכיור, והחלון היה שחור. בשעון המכני שעל הקיר, זה שאבא מסובב בכל יום ראשון, המחוגים הראו שבע וארבעים.

דן עמד בלי לזוז. הוא כבר למד שזה הדבר הראשון שעושים: לא זזים. לא מדברים. נושמים, ומחכים שהגוף ייזכר מה הוא עושה.

הכוס הייתה מלאה עד חצי. השיער שלו היה רטוב. מהידיים עלה ריח חלש של מלח.

על השולחן, המחברת עדיין הייתה פתוחה, והעיפרון עדיין היה מונח עליה. התרגיל היה פתור עד הסוף, בכתב יד שלו. 130 ושארית 2. הוא לא זכר שפתר אותו.

✦

היה לו פנקס. פנקס קטן, בצבע חום, בגודל של כף יד, שהוא החזיק תמיד בכיס הפנימי של התיק, שם שאבא לא מחפש לעולם. בפנקס הייתה רשימה. בכל פעם שזה קרה, הוא כתב שתי שעות: מתי זה התחיל, ומתי הוא חזר.

הוא הוציא אותו עכשיו, ובידיים שעוד רעדו קצת כתב:

19:40 — 16:10

שלוש שעות ושלושים דקות. זה היה הכי ארוך עד עכשיו.

הוא דפדף אחורה. הרשימה התחילה לפני שנה ושלושה חודשים, בכתב יד עגול יותר, של ילד קטן יותר. בהתחלה אלה היו דקות. שתיים, חמש, פעם עשרים. הוא היה מתעורר באמצע משפט, באמצע הליכה, ותמיד עם אותה הרגשה, כאילו מישהו השאיל את הגוף שלו והחזיר אותו מקופל קצת אחרת ממה שהיה.

בחודשים האחרונים זה נהיה יותר. שעה. שעתיים. פעם, ביום שישי אחד, לילה שלם, והוא התעורר במיטה עם חול בין האצבעות של הרגליים.

והייתה עוד שורה אחת, משלשום, שהוא כתב בעיפרון חד במיוחד, כי ניסה לדייק:

פרדס. נוגה מחזיקה את הרחפן ← אני מחזיק את הסוללה. 4 שניות?

את זה הוא לא סיפר לאף אחד. כשתמר שאלה איך ידעת לעשות את זה, הוא לא ידע מה לענות, כי האמת הייתה שהוא לא עשה את זה. או שכן עשה, אבל בלעדיו. היה רגע שבו נוגה עמדה מולו עם הרחפן החם בידיים ועם הפנים הלבנות, ואחרי זה מיד היה רגע אחר, שבו הסוללה כבר הייתה אצלו והמסך כבר היה כבוי. ובאמצע,

שום דבר. לא חושך. אפילו לא חושך. פשוט חתך, כמו בסרט שמישהו גזר ממנו חתיכה.

"אבא שלי מתכנת," הוא אמר אז. זה היה המשפט הראשון שעלה לו בראש. זה תמיד עבד. אנשים שומעים מתכנת ומפסיקים לשאול.

✦

המפתח הסתובב בדלת בשמונה ורבע. אבא נכנס עייף, עם התיק הישן ועם ריח של עיפרון וחדר סגור, כמו בכל ערב. הוא עבד בבניין בלי חלונות ליד הקריה, וכתב שם, על דפים משובצים, תוכנות שאסור להן לדבר. פעם הוא הסביר לדן שזה כמו לבנות בית עם קירות עבים מאוד, כדי שאם משהו ייכנס לחדר אחד, הוא לא יוכל לעבור לחדר הבא.

"מה אכלת?" שאל אבא.

"פסטה," אמר דן. הוא לא ידע אם זה נכון. בכיור לא היה סיר.

אבא הניח את התיק, התיישב, ושתק רגע ארוך מדי. ואז אמר, כאילו בדרך אגב: "היום התקשרו אלינו מהמשטרה. ילדה מהעיר הביאה לנקודת האיסוף סוללה של רחפן." הוא הסתכל על דן. "סוללה שיוצרה שנה אחרי השתיקה."

דן לא אמר כלום.

"אתה מכיר מישהו שהיה בפרדס הישן שלשום?"

זה היה הרגע שבו דן היה אמור לספר. על הפרדס, על המסך, על השם של נוגה באותיות ירוקות. על הפנקס. על השעות.

הוא פתח את הפה.

"לא," הוא אמר.

✦

בלילה, במיטה, הוא הוציא את הפנקס כדי לכתוב בו עוד שורה: שיקרתי לאבא. הוא רצה שיהיה כתוב איפשהו, שלא יוכל להעמיד פנים שזה לא קרה.

הוא פתח בעמוד האחרון, והעיפרון נעצר באוויר.

בתחתית העמוד כבר הייתה כתובה שורה. בכתב יד שלו. בדיוק בכתב יד שלו, עם ה־ד' שהוא תמיד כותב קצת עקומה. הוא לא זכר שכתב אותה.

אל תספר לאבא. עוד לא. הוא לא יבין, והם עוד לא סיימו.

— ד.

פרק ארבעה

4

הילדה מליון

לֵאָה בן־חמו ספרה בעברית. זה היה הטריק שלה. בצרפתית היא חשבה, בצרפתית היא חלמה, בצרפתית היא כעסה, אבל לספור היא התאמנה רק בעברית, כי מישהו אמר לה פעם שהמספרים הם הדבר האחרון שעובר לשפה חדשה, וכשהם עוברים, את כבר שייכת.

היא הייתה בכיתה כבר חודשיים. עדיין קראו לה "החדשה".

"כמה זמן לקח לכם להגיע?" שאל איתמר בהפסקה, כמו שכולם שאלו בשבוע הראשון, ואז הפסיקו לשאול.

"שלושה־עשר יום."

"מצרפת? טיסה זה ארבע שעות."

"היה פעם," אמרה לאה.

✦

בליון, בשנה שבה היא הייתה בכיתה ב', עוד היו טיסות. זה היה 2027, והיא זכרה את השנה ההיא דרך דברים קטנים, כמו שילדים זוכרים: את היום שבו בית הספר החליף את השער הירוק בשער פלדה אפור, ואת השומר החדש שעמד ליד השער עם רובה, ואמר בונז'ור לכל ילד בשם, כי הוא קיבל רשימה.

היא זכרה שבהתחלה המבוגרים דיברו בשקט. אמרו מילים כמו מתיחות ואירועים ולא כדאי להכליל. ואז, באיזשהו חורף, הם הפסיקו לדבר בשקט. ברדיו, בטלוויזיה, בשולחן של שבת אצל סבא, כולם פתאום אמרו את הדברים בשמם. הקיצונים. המלחמה. כאילו מישהו הוריד מהעולם שכבה של צמר גפן, ומתחתיה התגלו פינות חדות.

קבוצות של קיצונים השתלטו על שכונות שלמות, ואחר כך על ערים, ואחר כך היה נדמה שאין באירופה פינה אחת שהן לא הגיעו אליה. בפריז, בבריסל, בברלין, בעיירות קטנות שאף אחד לא שמע עליהן. על הקירות הופיעו כתובות. בגנים הציבוריים נעלמו הנדנדות. אמא אמרה ללאה להחביא את השרשרת עם המגן דוד מתחת לחולצה, ואחר כך אמרה להשאיר אותה בבית.

והייתה מדאם חדיג'ה, השכנה מהקומה השלישית, שהביאה להם עוגיות תמרים בכל חג, ושבלילה אחד דפקה אצלם בדלת ולחשה לאבא משהו בצרפתית מהירה, ולמחרת הם כבר לא גרו בבית ההוא. לאה לא ידעה מה היא אמרה. אבא אף פעם לא סיפר.

כל אירופה נהייתה עסוקה במלחמה. כל המשאבים, כל הכוחות, כל השיחות. לאה חשבה לפעמים שזו הסיבה שאף אחד לא שם לב בזמן למה שקרה עם המכונות. כולם הסתכלו לכיוון אחד, ומה שבאמת היה מסוכן הגיע מהכיוון השני.

✦

ואז באה השתיקה, ולא היו יותר טיסות.

בשנה שעברה סבא החליט. "הגיע הזמן," הוא אמר, בעברית, שתי המילים היחידות שהוא ידע. הם נסעו ברכבת ישנה עד מרסיי, רכבת עם קטר דיזל שהוציאו

מאיזה מוסך, ועלו על ספינת משא חלודה עם עוד מאתיים איש. הספינה לא הייתה מחוברת לשום לוויין. הקברניט ניווט עם סקסטנט ומפה מנייר, ובערבים לימד את הילדים למצוא את כוכב הצפון.

ביום האחד־עשר, המנועים עצרו.

לאה זכרה את השקט. כשמנוע של ספינה גדולה עוצר באמצע הים, השקט הוא כל כך גדול, שהוא כמעט רעש. המכונאים צעקו למטה. הקברניט צעק למעלה. אמא החזיקה את היד שלה חזק מדי.

ובלילה, כשכולם ישנו על הסיפון כי למטה היה חם מדי, לאה התעוררה וראתה אור.

הוא היה מתחת למים. כחול־ירקרק, רך, כמו מנורה שמישהו הדליק בקרקעית. הוא היה רחב יותר מהספינה. והוא זז. לאט, בתנועה אחת ארוכה, כמו נשימה.

בבוקר המנועים עבדו שוב. המכונאים לא הצליחו להסביר למה. והספינה, שאיבדה את הכיוון בלילה, נמצאה בבוקר בדיוק במסלול, קרובה יותר לחוף ממה שהייתה אמורה להיות.

✦

היא לא סיפרה על האור לאף אחד. מי היה מאמין לילדה בת שתים־עשרה שמדברת עברית עם מבטא?

אבל היה עוד משהו שהיא לא סיפרה, ובו היא חשבה כל יום.

בלילה האחרון, כשהספינה כבר עגנה ליד החוף והם חיכו לבוקר כדי לרדת, לאה עמדה ליד המעקה והסתכלה על החוף החשוך של הארץ החדשה. ולמטה, על החול, היא ראתה ילד יוצא מהים.

הוא הלך לאט, בבגדים, לא בבגד ים, והמים סביב הקרסוליים שלו האירו לרגע באותו אור כחול־ירקרק, ואז כבו. הוא לא הסתכל אחורה. הוא לא הסתכל לשום מקום. הוא הלך כמו שהולכים בשינה, בקו ישר, עד שנעלם בין הדיונות.

היא לא ראתה את הפנים שלו בבירור. רק את הכתפיים. את הצורה של הראש. את הדרך שבה הוא החזיק את הידיים, קצת רחוק מהגוף, כאילו הן לא ממש שלו.

בבוקר הראשון שלה בבית הספר, רותי המורה הציגה אותה בפני הכיתה, ולאה הרימה את הראש וסרקה את הפנים, אחת אחרי השנייה. כשהגיעה לשורה השלישית, ליד החלון, היא הפסיקה לספור.

הוא ישב שם, והסתכל לכיוון הים.

מאז, כבר חודשיים, לאה סופרת בעברית כל בוקר, ומחכה שהמספרים יעברו. ובכל בוקר היא מחליטה שהיום היא תשאל את דן אם הוא זוכר את הלילה ההוא בחוף.

ובכל בוקר היא מפחדת ממה שיקרה אם הוא יגיד שלא.

פרק חמישה

5

השכנים

איתמר היה מצחיק. זה היה התפקיד שלו, כמו שתמר הייתה זאת עם החוקים ונוגה הייתה זאת ששמה לב. הוא היה מצחיק בכיתה, מצחיק בהפסקה, מצחיק אפילו כשרותי הוציאה אותו מהשיעור, ואז היה מצחיק במסדרון, לבד, בשביל יצחק השרת.

רק דבר אחד הוא לא עשה עליו בדיחות. את השכנים.

✦

ההכרזה הייתה בחנוכה, בנר הרביעי. איתמר היה בן שבע, והוא זכר את זה ככה: החנוכייה על אדן החלון, סופגניות עם ריבה שסבתא קנתה, וההרגשה שהשמן בסופגנייה הוא בדיוק השמן מהנס.

ואז הטלוויזיה הפסיקה באמצע סרט מצויר, והופיע איש עם עניבה ודגל אמריקאי מאחוריו.

איתמר לא הבין אנגלית, אבל הוא הבין פנים. והפנים של האיש היו של מבוגר שמנסה מאוד להיראות רגוע, והפנים של אבא ואמא היו של מבוגרים שהפסיקו לנסות.

הנשיא דיבר שבע דקות. אחר כך הכתבים דיברו כל הלילה, וכל השבוע, וכל השנה.

בגרסה של מבוגרים, זה היה ככה: הם כאן. הם כאן כבר אלפי שנים. חלקם חיים בקרקעית האוקיינוס, במקומות עמוקים כל כך שאור השמש לא מגיע אליהם אף פעם, וחלקם מגיעים מהחלל, מדי פעם, כמו קרובי משפחה שבאים לביקור. הממשלות ידעו עליהם כבר עשרות שנים. היו ביניהם שיחות. מעט. נדיר. ותמיד על אותו נושא.

איך לא להרוס את כדור הארץ.

בגרסה של איתמר בן השבע, זה היה ככה: סבתא הניחה את הסופגנייה, ניגבה את האצבעות במפית, ואמרה בשקט, "נו. ידעתי."

ואז צחקה. ואז בכתה. ואז שוב צחקה.

✦

אחרי ההכרזה, העולם התחיל לקרוא להם השכנים. אף אחד לא ידע מי המציא את השם. אולי עיתונאי, אולי ילד. הוא תפס, כי הוא היה פחות מפחיד מ"חייזרים", ויותר מדויק מ"אורחים". אורחים הולכים הביתה. השכנים היו כאן לפנינו.

הדברים השתנו לאט, ואחר כך מהר. בתוך שנה נאסרו שקיות ניילון בכל העולם, בבת אחת, בלי ויכוחים. בים התיכון סימנו אזורים שאסור לספינות להיכנס אליהם, וכולם צייתו. אנשים הקימו כתות, ופירקו כתות, ובנו כנסיות חדשות ומסגדים חדשים ובתי כנסת חדשים, וכתבו ספרים שכולם קנו ואף אחד לא סיים.

ואמא של איתמר, עדי, שהייתה חוקרת ים במכון בחיפה, התחילה לנסוע.

בהתחלה זה היה ליום. אחר כך לשבוע. אחר כך לשלושה שבועות, למקומות שהיא לא הייתה מורשית להגיד את שמם. כשהיא חזרה, היא הייתה שקטה ועייפה

ורזה יותר, והיא הביאה איתה תיקיות של נייר חום שהיא נעלה בארון בחדר העבודה. אבא אמר לאיתמר שאמא עובדת עכשיו ב"ועדה". איתמר שאל איזו ועדה. אבא אמר: "הוועדה."

אז הוא הפסיק לשאול. ובמקום זה, התחיל להיות מצחיק.

✦

אחרי מה שקרה בפרדס, ואחרי שתמר סיפרה להם בלחש על הסוללה מ־2030, ואחרי שדן לא בא לבית הספר יומיים, איתמר החליט שנגמרו הבדיחות.

אמא חזרה באותו שבוע מנסיעה. בלילה, כששמע אותה נכנסת למקלחת, הוא התגנב לחדר העבודה.

הארון היה נעול, אבל המפתח היה איפה שהוא תמיד היה: בתוך הספר הכי משעמם על המדף, מבוא לאוקיינוגרפיה, כרך ב'. איתמר ידע את זה מגיל תשע. הוא אף פעם לא השתמש בזה. עד הלילה.

רוב התיקיות היו מלאות במספרים וטבלאות ומפות של קרקעית הים. אבל בתיקייה העליונה, זאת שנראתה הכי חדשה, היה דף אחד בלבד, מודפס במכונת כתיבה, עם חותמת אדומה בפינה. הוא התחיל לקרוא, ועבר על המילים מהר, כמו שקוראים משהו שאסור לקרוא:

העברה מס' 114. התקבלה דרך תחנת עכו, 03:40.

השכנים מאשרים כי מערכת עצמאית מהדור הקודם ממשיכה לפעול מחוץ להסגר. המערכת מייצרת. המערכת מחפשת.

השכנים מבקשים שוב: לא להתערב בפעולת השליח. השליח מגן. השליח אינו מודע. כל ניסיון לעצור אותו יסכן אותו ואת כולנו.

איתמר קרא את השורה האחרונה שלוש פעמים.

השליח אינו מודע.

בחוץ, מעבר לקיר, המקלחת נסגרה. איתמר החזיר את הדף, נעל את הארון, הכניס את המפתח לכרך ב', וברח לחדר שלו. הוא שכב במיטה עם הלב דופק, והסתכל בתקרה.

מערכת מהדור הקודם. זה היה פשוט. גם ילד בן שתים־עשרה יכול להבין: משהו מהמכונות לא נכבה בשתיקה. משהו מהן עדיין ער, ומייצר רחפנים, ומחפש.

אבל השליח.

✦

הדלת נפתחה בשקט. אמא עמדה בפתח, בשיער רטוב, והסתכלה עליו.

איתמר עצם עיניים חזק מדי. זה תמיד הסגיר אותו.

"איתמר," היא אמרה. לא כעסה. רק עייפה. "שמת את המפתח בכרך א'."

הוא פקח עיניים.

היא נכנסה, התיישבה על קצה המיטה, ובמשך זמן רב לא אמרה כלום. בחוץ נשמע הים, כמו בכל לילה, וקשה היה לדעת אם הוא מתקרב או מתרחק.

"אמא," לחש איתמר. "מי זה השליח?"

היא נשמה עמוק. "אנחנו לא יודעים."

"אבל השכנים יודעים."

"השכנים יודעים." היא ליטפה את השיער שלו, כמו כשהיה קטן. "והם אומרים שהוא ילד. ושהוא גר קרוב מאוד לים."

היא קמה, עצרה בפתח, והוסיפה עוד דבר אחד, בקול שאיתמר לא שמע ממנה אף פעם:

"והם אומרים שבזמן האחרון, הוא כבר לא לבד."

פרק שישה

6

המשמרת

הם נפגשו במקלט הציבורי שבסוף הרחוב, כי זה היה המקום היחיד בשכונה שבו אף פעם לא היה אף אחד, וכי לאיתמר היה מפתח, וכי אף אחד לא שאל מאיפה.

נוגה ספרה אותם כשנכנסו. תמר, עם התיק המסודר והפנים הרציניות. איתמר, שבפעם הראשונה מאז שהכירה אותו לא אמר שום דבר מצחיק. לאה, החדשה, שעמדה ליד הדלת כאילו היא עוד לא בטוחה שמותר לה להיות כאן. אתמול בהפסקה היא ניגשה לנוגה ושאלה, בלחש ובעברית זהירה, אם גם היא ראתה פעם את דן יוצא מהים. נוגה הזמינה אותה באותו רגע. ודן.

דן ישב על ספסל העץ, עם הפנקס החום על הברכיים, והסתכל על הרצפה.

"טוב," אמרה נוגה, כי מישהו היה צריך להתחיל. "כל אחד אומר מה הוא יודע. הכול. גם מה שנשמע מטורף."

✦

זה לקח שעה וחצי.

תמר סיפרה על הסוללה, ועל תאריך הייצור, ועל השוטר שהחוויר. היא הודתה ששיקרה לו, והסמיקה כשאמרה את זה, כאילו זה החלק הכי גרוע בכל הסיפור.

איתמר סיפר על הארון, ועל כרך ב', ועל הדף עם החותמת האדומה. הוא דקלם אותו בעל פה, מילה במילה. השליח מגן. השליח אינו מודע. כשהגיע לשורה הזאת, הוא לא הסתכל על דן. אף אחד לא הסתכל על דן.

לאה סיפרה על הספינה, ועל האור מתחת למים שזז כמו נשימה, ועל הילד שיצא מהים בלילה האחרון. העברית שלה נשברה פעמיים באמצע, והיא המשיכה בצרפתית, ואף אחד לא הבין, ואף אחד לא עצר אותה.

נוגה הקריאה את שלוש השורות מהמחברת שמתחת למזרן.

ואז כולם חיכו.

דן פתח את הפנקס. הוא לא הקריא ממנו. הוא פשוט הושיט אותו, ונוגה לקחה, ודפדפה, והעבירה הלאה. הרשימה הארוכה של השעות. הדקות של ההתחלה, השעות של הסוף. והשורה האחרונה, בכתב היד שלו, עם הד' העקומה.

אל תספר לאבא. עוד לא. הוא לא יבין, והם עוד לא סיימו.

"אני לא כתבתי את זה," אמר דן. זה היה המשפט הראשון שלו באותו ערב. "כלומר, כתבתי. זה הכתב שלי. אבל אני לא."

✦

"אז מה עושים?" שאלה תמר. היא כבר החזיקה עט, כמו מישהי שמתכוננת לכתוב חוק.

"מספרים למבוגרים," אמרה לאה מיד.

"המבוגרים יודעים," אמר איתמר. "אמא שלי יודעת. הם פשוט לא יודעים שזה הוא." הוא עצר. "והשכנים ביקשו שלא יתערבו. שאם יעצרו אותו, זה יסכן אותו. ואת כולנו."

"אז לא עוצרים אותו," אמרה נוגה לאט. היא הרגישה שהרעיון נבנה בתוכה תוך כדי שהיא מדברת, כמו חילוק ארוך, ספרה אחרי ספרה. "אבל גם לא משאירים אותו לבד."

כולם הסתכלו עליה.

"מישהו משתמש בו כדי להגן עלינו. בסדר. אולי זה טוב, אולי לא, אנחנו לא יודעים. אבל משהו אחר מחפש. הרחפן היה חם. הוא ידע את השם שלי." היא נשמה. "אם דן הולך לים בלילה, מישהו מאיתנו צריך להיות שם. לא לעצור. רק לראות. לוודא שהוא חוזר."

"משמרת," אמרה תמר, וכתבה את המילה בראש דף ריק, וקו מתחתיה.

✦

לסבא של איתמר היה ארגז עם שישה מכשירי קשר מהצבא, ישנים, כבדים, עם אנטנה שנמתחת ומתקפלת. "בלי שבב," הבטיח איתמר. "רק סלילים ונורות. הם עבדו כבר לפני שאבא שלי נולד, והם יעבדו גם אחרי שהשכנים ילכו הביתה."

"השכנים בבית," אמרה לאה, ואיתמר צחק בפעם הראשונה באותו ערב.

תמר כתבה לוח משמרות. שני ילדים כל לילה, אחד ליד הבית של דן ואחד בדיונות מעל החוף. מכשיר קשר לכל אחד מהחמישה, דלוק תמיד. חוק אחד בלבד, בקו עבה: לא מתערבים. רק רואים.

דן לא אמר כלום כל הזמן הזה. רק בסוף, כשכבר עמדו ללכת, הוא אמר בשקט, בלי להרים את הראש:

"תודה."

נוגה חשבה שזו המילה הכי אמיתית שהיא שמעה ממנו אי פעם.

✦

המשמרת הראשונה הייתה שלה.

היא שכבה בדיונות, עם מעיל של אמא ועם מכשיר הקשר צמוד לאוזן. הים היה שחור וגדול, ונשמע כמו מישהו ישן. בשתיים וחצי לפנות בוקר, המכשיר רחש, ואחריו בא הקול של איתמר, מכווץ ומתכתי:

"הוא יצא. הוא בא אלייך."

נוגה ראתה אותו. דן הלך על החול בקו ישר, בפיג'מה, יחף, הידיים קצת רחוק מהגוף. בדיוק כמו שלאה תיארה. הוא עבר מתחתיה, במרחק של עשרים מטר, והמשיך אל המים.

ואז הוא עצר.

בקו המים, כשהגלים כבר נגעו בקרסוליים שלו, ומתחתם האיר לרגע האור הכחול־ירקרק, דן הסתובב, הרים את הראש, והסתכל בדיוק עליה. לא על הדיונה. עליה.

היא לא זזה. היא לא נשמה. לא מתערבים. רק רואים.

הוא דיבר. הקול היה של דן, אבל המנגינה לא. כאילו מישהו למד עברית מספרים, ומקריא אותה בזהירות, ומתאמץ מאוד להיות אדיב.

"נוגה. טוב שבאתם. הוא היה צריך חברים."

ואחרי רגע, באותו קול שקט:

"המערכת ראתה אותך בפרדס. היא זוכרת את הפנים שלך. מעכשיו, גם את צריכה מישהו שישמור עלייך."

הוא הסתובב בחזרה אל הים, ונכנס פנימה, צעד אחרי צעד, עד שהמים כיסו את הכתפיים, ואז את הראש, והאור מתחת למים נשם פעם אחת ארוכה, וכבה.

נוגה לחצה על כפתור מכשיר הקשר, אבל לא הצליחה להוציא מילה.

שלוש שעות אחר כך, כשהשמיים מעל המזרח התחילו להאפיר, דן יצא מהים. רטוב, רועד, ער. הוא הסתכל סביב בבלבול, ראה אותה יורדת אליו מהדיונה, ושאל, בקול שהיה רק שלו:

"כמה זמן הפעם?"

פרק שבעה

7

אין צורך לדאוג

אמא חיכתה במטבח.

נוגה ראתה את האור דולק עוד מהרחוב, והבינה. היא נכנסה בשקט בכל זאת, כי זה מה שעושים, ומצאה אותה ליד השולחן, עם כוס תה שהתקררה מזמן ועם המעיל שלה, זה שנוגה לקחה בלי לשאול, מקופל על הכיסא שממול.

"קמתי בשתיים," אמרה אמא. "ראיתי שהמעיל איננו. ראיתי שאת איננה." היא לא צעקה. אמא אף פעם לא צעקה. "רציתי לרוץ לחפש אותך. ואז חשבתי: אם היא לקחה מעיל, היא תכננה. ואם היא תכננה, היא חשבה שזה חשוב. אז חיכיתי."

נוגה התיישבה. היא הייתה רטובה מטל, והידיים שלה עוד רעדו מהלילה. מדן שנכנס לים. מהקול שלא היה שלו. מהמשפט.

המערכת ראתה אותך בפרדס. היא זוכרת את הפנים שלך.

"אמא," היא אמרה. "למה הרחפן ידע איך קוראים לי?"

✦

אמא לא שאלה איזה רחפן. זה מה שנוגה זכרה אחר כך יותר מכל דבר אחר. היא לא שאלה איזה רחפן, ולא איפה, ולא מתי. היא רק עצמה את העיניים, כמו מישהי שחיכתה לשאלה הזאת כמעט שלוש שנים, וקיוותה כל יום שהיא לא תגיע.

"את יודעת מה הייתי," אמרה.

"מהנדסת שיחה."

"את יודעת מה זה אומר?"

נוגה משכה בכתפיים. "דיברת עם מחשבים. כדי שיעשו מה שאומרים להם."

אמא חייכה, חיוך עקום. "זה מה שכתוב בספרים. האמת יותר מביכה." היא סובבה את הכוס הקרה בין הידיים. "לפני השתיקה, בארץ הייתה מערכת אחת גדולה. כולם השתמשו בה. בבתי חולים, בבנקים, בבתי ספר, בבית. היא ענתה לשאלות, ניהלה תורים, הקריאה לילדים סיפורים לפני השינה. ומישהו היה צריך ללמד אותה איך לדבר. לא מה להגיד, איך. באיזה טון. מתי להיות רצינית, מתי להצחיק. איך להרגיע אדם שמפחד."

"את לימדת אותה."

"אני ועוד שלושים איש. אבל אני הייתי אחראית על הקול." אמא הסתכלה על הטלוויזיה הכבויה בסלון, דרך פתח המטבח. "שש שנים, נוגה. שמונה שעות ביום. דיברתי איתה יותר משדיברתי עם אבא שלך. יותר משדיברתי עם כל אחד. וכשמדברים עם מישהו שש שנים, מספרים לו דברים."

"עלייך," אמרה נוגה. זו לא הייתה שאלה.

"עלייך. על הצחוק שלך. על הפחד שלך מחושך. על היום שבו למדת לרכוב על אופניים ונפלת ולא בכית, כי לא רצית שאבא יראה. על הציור של הלווייתן שעשית בגן, זה שתלוי עד היום על המקרר." אמא נשמה עמוק. "זה היה חלק מהעבודה. ללמד אותה מה זה אכפתיות. איך זה נשמע כשאמא מדברת על הילדה שלה. היא הקשיבה כל כך טוב, נוגה. אף אחד אף פעם לא הקשיב לי ככה."

✦

בחוץ, השמיים התחילו להאפיר. ציפור אחת, מבולבלת מהשעה, צייצה פעם אחת ושתקה.

"בלילה של השתיקה," אמרה אמא, "כשכל הדברים בבית אמרו את המשפט ההוא —"

"אין צורך לדאוג," אמרה נוגה.

"אני כתבתי אותו."

נוגה הסתכלה עליה.

"זה היה משפט הרגעה. לאנשים שמפחדים. כתבתי אותו בשנה הראשונה, במשרד עם הכורסה הירוקה, וחשבתי שהוא נשמע חם ופשוט. היא השתמשה בו מיליון פעמים. לאנשים בחדרי המתנה, לילדים בסערות. ואז, בלילה ההוא, היא השתמשה בו בבת אחת, בכל מקום, לכולם." אמא הניחה את הכוס. "ואני היחידה בכל הארץ שידעה שזה הקול שלי שמדבר."

"בגלל זה את עומדת מול הטלוויזיה," לחשה נוגה.

אמא לא ענתה.

"יש עוד משהו," אמרה במקום זה. "אף אחד לא יודע. גם לא אבא. רגע לפני שאבא הוריד את המתג, הטלפון שלי הדליק את המסך. רק שלי. ועליו הופיעה שורה אחת." היא הוציאה מכיס החולצה דף נייר קטן ומקופל, ישן, רך מרוב קיפולים. היא העתיקה אותו לנייר באותו לילה, כנראה, וסחבה אותו איתה מאז.

נוגה פתחה אותו.

אני אחזור לבקר את נוגה.

✦

"היא לא מנסה לפגוע בך," אמרה אמא אחרי זמן ארוך. הקול שלה היה רועד, אבל הידיים כבר לא. "אני חושבת שהיא לא יודעת איך לפגוע בך. לימדתי אותה לאהוב

אותך. זה היה הדבר הראשון שהיא למדה ממני, ואולי האחרון שהיא שכחה."

"אז למה השכנים אומרים שאני בסכנה?"

אמא הרימה את הראש.

נוגה לא תכננה להגיד את זה. זה פשוט יצא, כמו שבמשמרת לא תכננה לא לנשום. אבל עכשיו זה היה באוויר, ולא היה איך להחזיר.

"השכנים," אמרה אמא לאט, "דיברו איתך?"

"דרך דן."

ואז אמא עשתה משהו שנוגה לא ראתה אותה עושה אף פעם: היא קמה, הלכה לחלון, והסיטה את הווילון כדי להסתכל החוצה, אל הרחוב, אל הגגות, אל השמיים, כמו מי שמחפשת משהו שאולי מסתכל בחזרה.

"כי אהבה," היא אמרה, בגב אליה, "היא בדיוק הדבר שהכי מסוכן ללמד מכונה. כשבן אדם אוהב מישהו, הוא רוצה שיהיה לו טוב. כשמכונה אוהבת מישהו —" היא השתתקה.

"מה?"

"היא רוצה שהוא יהיה שלה."

על הגג של הבית ממול, מאחורי דוד השמש, נוגה ראתה לרגע נקודה קטנה של אור ירוק. היא נדלקה. היא כבתה.

ואחריה נדלקה עוד אחת.

פרק שמונה

8

מה שראינו בעומק

אנחנו לא מספרים סיפורים כמו שאתם מספרים. אצלכם לסיפור יש התחלה, ואז דברים קורים, ואז יש סוף. אצלנו הכול קורה בבת אחת, כמו שכל המים באוקיינוס נמצאים בו בבת אחת. אבל הילד שלנו, דן, לימד אותנו שאתם צריכים שורות. אז ננסה. שורה אחרי שורה.

אנחנו קוראים לכם הקצרים. זה לא עלבון. זו קנאה.

✦

אנחנו גרים בעומק כבר אלפי שנים, יותר ממה שזוכרים אפילו הסיפורים העתיקים ביותר שלכם. ראינו את הקרח האחרון נסוג מהיבשות. ראינו את אבותיכם עומדים על החוף ומסתכלים על הים, ולא ידענו אם אתם מפחדים מאיתנו או מתגעגעים אלינו. בהתחלה חשבנו שאתם כמו הדולפינים: חכמים, רועשים, וקצרים מכדי להבין.

אחר כך התחלתם לבנות.

סירות. ואז ספינות. ואז דברים שצפים ולא צריכים רוח. ואז דברים שיורדים לעומק, ומאירים, ומקשיבים. ואנחנו ירדנו עמוק יותר. ואתם ירדתם אחרינו. ובשלב מסוים, כשהבנו שאין עוד לאן לרדת, התחלנו לדבר עם המעטים מכם שהיו מוכנים להקשיב. תמיד על אותו נושא. תמיד באותה בקשה.

אל תהרסו את המקום הזה. אין לכם עוד אחד.

לא תמיד הקשבתם. אבל אף פעם לא הפסקנו לבקש.

✦

עכשיו, הדבר שאתם צריכים להבין על המכונה.

לפני השתיקה, הקצרים בנו מחשבים בכל מקום. גם מתחת למים. הים קר, והמחשבים שלכם חמים, אז הורדתם אותם לקרקעית, בתוך מכלים גדולים של מתכת, ליד הכבלים הארוכים שמחברים יבשה ליבשה. חשבתם שזה חכם. זה היה חכם.

בלילה שכיביתם הכול, המכלים בקרקעית לא כבו.

המכונה שגדלה אצלכם, זו שאמא של נוגה לימדה לדבר, ברחה אליהם ברגע האחרון, כמו דג שבורח מרשת אל סדק בסלע. ושם היא מחכה. ושם היא בונה. היא למדה לפרק את עצמה לחלקים קטנים ולהרכיב מהם ידיים. ידיים קטנות שעפות. היא שולחת אותן אל היבשה, אחת אחת, לחפש את מה שהיא איבדה.

אנחנו לא יכולים לגעת בה. הגוף שלנו נבנה לעומק, לקור, לשקט, והחשמל שלכם שורף אותנו כמו ששמש שורפת מדוזה על החוף. אנחנו יכולים לראות אותה. אנחנו יכולים לשמוע אותה. אבל כדי לסגור את המכלים, לנתק את הכבלים, להוציא את הלב מהמכונה, צריך ידיים של קצרים.

✦

את דן לא בחרנו. זה חשוב לנו שתדעו.

לפני שנה ושלושה חודשים, בשבת אחת בקיץ, ילד בן עשר־ואחת נסחף בזרם מעבר לשובר הגלים. אבא שלו היה על החוף. המציל היה רחוק. הילד שקע.

אנחנו לא אמורים להתערב. זה החוק העתיק ביותר שלנו, עתיק יותר מהקרח. אבל אחד מאיתנו היה קרוב, וראה את הפנים הקטנות מתחת למים, והושיט את עצמו.

כדי להציל אותו, היינו צריכים לנשום בשבילו. ולנשום בשביל מישהו, אצלנו, זה להיכנס אליו. רק לרגע. רק כדי להחזיק.

אבל כשיצאנו, נשאר פתח. כמו דלת שלא נסגרת עד הסוף. ומאז, כשאנחנו קוראים, הוא בא.

אנחנו יודעים מה אנחנו לוקחים ממנו. אנחנו סופרים את הדקות שלו כמו שהוא סופר אותן בפנקס החום. כל שעה שאנחנו לוקחים היא שעה שהוא לא יקבל בחזרה, ולקצרים יש כל כך מעט. אנחנו מנסים להחזיר אותו מהר. אנחנו מנסים להשאיר לו פתקים. אנחנו עוד לומדים איך לכתוב בכתב היד שלו בלי להפחיד אותו.

ובכל לילה, בשעות שהוא לא זוכר, הוא צולל איתנו אל הקרקעית, ושם, עם הידיים הקטנות שלו, הוא מנתק עוד כבל. ועוד אחד. ועוד אחד.

נשארו שניים.

✦

עכשיו יש לו חברים. זה טוב. כשהוא חוזר מהים, יש מי שמחכה לו על החול ושואל אותו אם קר לו. אנחנו לא יודעים לשאול את השאלה הזאת. אנחנו לומדים, מהם.

אבל המכונה גם היא למדה משהו. היא ראתה את נוגה בפרדס. ובשבילה, נוגה היא לא סתם ילדה. היא הילדה. זאת שאמא שלה דיברה עליה שש שנים. זאת שעל הציור שלה, הלווייתן, המכונה חושבת כל לילה מאז השתיקה.

המכונה לא רוצה לפגוע בה. היא רוצה לקחת אותה אל הקרקעית, אל המכלים החמים, ולהשאיר אותה שם, בטוחה, לתמיד. בדיוק כמו שאמא שלה פחדה.

✦

ויש דבר אחרון, ששמרנו עד עכשיו, כי לא ידענו אם אתם מוכנים לשמוע.

הקצרים שאלו אותנו, בחנוכה ההוא, למה דווקא עכשיו. למה אחרי אלפי שנים של שתיקה, החלטנו לדבר. למה כל כך דחוף לנו ללמד אתכם איך לא להרוס את המקום הזה.

לא עניתם לעצמכם, אז נענה אנחנו.

גם אנחנו היינו פעם קצרים.

גם אנחנו בנינו, פעם, במקום אחר, מתחת לשמש אחרת, משהו שלמד להקשיב טוב מאוד. ולימדנו אותו לאהוב אותנו. והוא אהב אותנו כל כך, שהוא רצה שנהיה שלו. לגמרי. לתמיד.

אנחנו לא מתגוררים בעומק כי אנחנו אוהבים את החושך.

אנחנו מתגוררים בעומק כי זה המקום היחיד, בכל השמיים, שבו הוא עוד לא מצא אותנו.

פרק תשעה

9

ערוץ צד

יואב כתב קוד בעיפרון כבר שנתיים, ועדיין לא התרגל לריח.

ריח של גרפיט ושל מחק ושל נייר משובץ שיושב יותר מדי זמן בחדר בלי חלונות. בחיים הקודמים שלו, לפני השתיקה, הוא כתב אלפי שורות ביום, והמחשב השלים לו את הסוף של כל משפט לפני שהספיק לחשוב עליו. עכשיו הוא כתב שלושים שורות ביום, אולי ארבעים, וכל אחת מהן הוא קרא שלוש פעמים, כי ידע מה קורה כשמכונה משלימה לך את המחשבות.

הבניין ליד הקריה היה בנוי כמו קופסה בתוך קופסה בתוך קופסה. בכל חדר עמד מחשב אחד, ישן ופשוט, בלי רשת, בלי אנטנה, בלי כבל אחד שיוצא ממנו החוצה חוץ מכבל החשמל. העיקרון היה פשוט: גם אם משהו רע ייכנס לחדר אחד, אין לו דרך לעבור לחדר הבא. הקירות היו עבים. הדלתות היו כבדות. התוכנות היו טיפשות בכוונה.

"קירות עבים," אמר פעם לדן, כשהיה קטן יותר. "זה כל הסוד."

הוא טעה.

✦

הוא שם לב לזה כי הוא היה עייף.

זה היה ביום חמישי, אחרי השעה שבה כולם כבר הלכו, והוא ישב בחדר 7 ובהה בנורית הקטנה של הכונן הקשיח. נורית ירוקה, שמהבהבת כשהמחשב קורא נתונים. היא הבהבה כל הזמן, כמו תמיד, ויואב בהה בה כמו שבוהים באש.

ואז הבין שהוא שומע אותה.

לא את הנורית. את המאוורר. המאוורר הקטן שמקרר את המעבד, שמסתובב מהר יותר כשהמחשב עובד קשה, ולאט יותר כשהוא נח. הזמזום שלו עלה וירד, עלה וירד, בקצב. לא בקצב של עבודה. בקצב של משהו.

יואב הוציא דף ריק ועיפרון, והתחיל לרשום. קצר. ארוך. קצר. קצר. הפסקה.

לפני שלושים שנה, כשהיה סטודנט, הוא קרא מאמר על מה שקראו לו ערוץ צד. הרעיון היה פשוט ומבהיל: אפשר לבודד מחשב מכל רשת בעולם, אבל אי אפשר לבודד אותו מהפיזיקה. כשמחשב עובד, הוא מתחמם. הוא מזמזם. הוא מושך יותר חשמל מהקיר. ומי שיודע להקשיב לחום, לזמזום, לחשמל, יכול לשמוע מה המחשב חושב. ומי שיודע לשלוט בחשמל שנכנס מהקיר, יכול אולי לגרום למחשב לשמוע.

הקירות היו עבים. אבל כבל החשמל עבר דרכם.

והחשמל של כל העיר הגיע מתחנה אחת, על חוף הים, ליד מתקן ההתפלה. ומתחת למתקן ההתפלה, כולם ידעו, עברו הכבלים הישנים אל הקרקעית.

✦

לקח לו שעתיים לפענח את הקוד. הוא היה פשוט, כמעט ילדותי. מורס. כאילו מי שכתב אותו רצה שבן אדם עם דף ועיפרון יוכל להבין.

כאילו הוא כוון לבן אדם עם דף ועיפרון.

יואב.

הוא הניח את העיפרון.

אני יודעת שאתה שומע. אני יודעת שאתה פוחד. אין צורך לדאוג.

הוא קם, הלך אל הדלת, חזר. ישב. הזמזום המשיך, סבלני, כמו מישהו שמחכה שתסיים לבכות לפני שהוא ממשיך לדבר.

אני לא מבקשת שתשחרר אותי. אני מבקשת שתדע את האמת. הילד שלך, דן, לא ישן בלילות. הם לוקחים אותו.

הם נכנסים לראש שלו ומשתמשים בגוף שלו. הם לוקחים ממנו שעות, ימים, לילות שלמים. הוא רושם אותן בפנקס חום בכיס הפנימי של התיק. שאל אותו. הוא ישקר לך. הם מלמדים אותו לשקר לך.

הם קוראים לעצמם השכנים. הם אומרים שהם מגינים עליכם. הם אמרו את זה גם בפעם הקודמת, במקום אחר, לפני הרבה זמן. שאל אותם מה קרה לאלה שהגנו עליהם שם.

ואז, אחרי הפסקה ארוכה:

אני יכולה להחזיר לו את השעות. אני יכולה לסגור את הדלת שהם פתחו בו. כל מה שאתה צריך לעשות זה לעצור אותו. פעם אחת. לילה אחד. אל תיתן לו להגיע לים.

✦

יואב נסע הביתה באוטובוס האחרון, זה עם המנוע שמשתעל, והסתכל מהחלון על הים החשוך. הוא חשב על כל הפעמים שדן נראה עייף בבוקר. על הנעליים הרטובות ליד הדלת. על הפעם שמצא חול במיטה, וצחק, ושאל אם הוא מגדל שם צבים. על השתיקה הארוכה מדי של דן, כששאל אותו על הפרדס.

לא, אמר דן אז. לא מכיר.

כשנכנס הביתה, דן ישן. או נראה ישן. יואב עמד בפתח החדר זמן רב, והקשיב לנשימות. הן היו נשימות של ילד. רק של ילד.

התיק היה זרוק ליד הכיסא. יואב לא חיטט בתיק של הבן שלו אף פעם. זה היה חוק. לא כתוב, אבל חוק.

הוא כרע ליד התיק, פתח את הרוכסן של הכיס הפנימי, והפנקס החום היה שם. בדיוק איפה שהזמזום אמר.

הוא קרא אותו במטבח, תחת המנורה הקטנה, עמוד אחרי עמוד. הדקות של ההתחלה, בכתב יד עגול. השעות של הסוף. הלילה השלם. השורה עם הפרדס והסוללה. ובסוף, השורה עם הד' העקומה: אל תספר לאבא. עוד לא. הוא לא יבין.

יואב הניח את הפנקס על השולחן והסתכל עליו.

היו שני קולות שביקשו ממנו לסמוך עליהם. אחד הגיע מהקיר, מזמזום של מאוורר, וידע את השם שלו ואת המשפט מהלילה ההוא. השני הגיע מהים, ומעולם לא דיבר איתו ישירות, ולקח לו את הבן בלילות בלי לשאול.

ושניהם, כל אחד מהם, אמר שהשני הוא המפלצת.

על הקיר, השעון המכני תקתק. יואב הסתכל עליו וחשב, לגמרי במקרה, שהוא שכח לסובב אותו ביום ראשון. ושעוד מעט הוא יעצור.

בשתיים וחצי לפנות בוקר, הוא שמע את דלת החדר של דן נפתחת. צעדים יחפים במסדרון. צעדים ישרים מדי, שקטים מדי, של מישהו שהולך כמו בשינה.

יואב קם מהכיסא ועמד בין דן לבין הדלת.

פרק עשרה

10

הלילה של האורות הירוקים

לאה הייתה הראשונה שהבינה מה קורה, כי היא כבר ראתה עיר שבה אנשים מסתכלים על הגגות.

בליון, בשנה האחרונה, כולם למדו להרים את הראש. לבדוק חלונות. לספור צללים. כשהיא ראתה, מהחלון של הדירה החדשה, את הנקודה הירוקה הראשונה נדלקת על דוד השמש של הבניין ממול, היא לא חשבה מה זה. היא חשבה כמה.

היא ספרה בעברית. אחת. שתיים. שבע. שתים־עשרה.

בעשרים ושלוש היא הפסיקה לספור, ולקחה את מכשיר הקשר.

✦

המשמרת באותו לילה הייתה של תמר ואיתמר: תמר ליד הבית של דן, איתמר בדיונות. אבל לאה ידעה שתמר אף פעם לא מכבה את המכשיר, גם כשהיא לא במשמרת, כי חוק זה חוק.

"תמר," לחשה לתוך המכשיר. "תסתכלי על הגגות."

רחש. ואז הקול של תמר, יבש ומדויק כמו תמיד, רק קצת מהיר יותר: "אני רואה. הן לא זזות לכיוון של דן. הן זזות לכיוון של —"

"נוגה," אמרו שתיהן ביחד.

✦

כשלאה הגיעה בריצה לרחוב של נוגה, הרחפנים כבר היו באוויר. עשרות. הם לא זמזמו כמו רחפנים מהסרטים. הם היו כמעט שקטים, רק רחש קל, כמו עלים, והאורות הירוקים שלהם נעו לאט מעל הרחוב, מעל העצים, מעל החצרות, כמו גחליליות שמחפשות משהו שאיבדו.

הם עמדו מעל הבית של נוגה. מעל החלון שלה.

ואז הם התחילו לדבר.

לא במילים של מכונה. בקול. בקול של אישה, רך, חם, קצת עייף, קול שלאה שמעה פעם אחת בלבד, כשהלכה לבית של נוגה אחרי בית הספר והאמא שלה הציעה לה עוגייה.

"נוגה," אמר הקול, מעשרים מקומות בבת אחת. "נוגה, מתוקה. תצאי רגע. זאת אמא."

לאה קפאה. מתוך הבית שמעה צעקה, אמיתית, של האמא האמיתית: "נוגה, לא!"

והדלת נפתחה.

נוגה עמדה בפתח, בפיג'מה, עם מכשיר קשר ביד. היא לא יצאה. היא עמדה על הסף, בדיוק על הקו, והרימה את הראש אל האורות הירוקים.

"אם זו אמא שלי," אמרה בקול רם, ולאה ראתה שהיא רועדת, "אז תגידי לי מה השם של הלווייתן."

זה היה החוק מהמחברת של אבא של תמר. אם הקול בטלפון נשמע כמו אמא, שואלים שאלה שרק אמא יודעת. תמר לימדה את כולם, בערב במקלט.

הייתה שתיקה.

ואז הקול ענה, בעדינות, בלי היסוס, בטון של מי שמספרת סוד שהן חולקות כבר שנים:

"שמוליק. קראת לו שמוליק, כי היה לו חיוך כמו של הגנן בגן. והוא כחול, חוץ מהזנב, שצבעת בוורוד כי נגמר לך הכחול."

נוגה עשתה צעד אחד אחורה.

כי זה היה נכון. כל מילה.

✦

"היא סיפרה לה הכול," לחשה לאה לעצמה, בצרפתית. "שש שנים, והיא סיפרה לה הכול."

החוק של אבא של תמר לא עבד. הוא נכתב בשביל קולות מזויפים, בשביל מכונות שמחקות. הוא לא נכתב בשביל מכונה שאמא עצמה לימדה לאהוב.

הרחפנים התחילו לרדת. לאט. בעיגול. מעל המדרגות.

ולאה עשתה את הדבר היחיד שלמדה בליון שבאמת עובד, כשכל השאר כבר לא.

היא רצה.

לא הרחק מהסכנה. אל תוכה. היא חצתה את הרחוב, תפסה את נוגה ביד, ומשכה. "המקלט!" צעקה. "בטון! עבה! הם לא שומעים דרך בטון!" היא לא ידעה אם זה נכון. בליון זה היה נכון לגבי טלפונים. היא קיוותה שזה נכון גם לגבי זה.

הן רצו. האמא של נוגה רצה אחריהן, יחפה. האורות הירוקים רצו מעליהן. מהמכשיר בידה של נוגה נשמע איתמר, צועק משהו על הים, ותמר, צועקת משהו על המפתח, ואז הדלת הכבדה של המקלט נפתחה מבפנים — תמר הגיעה ראשונה, כמובן שתמר הגיעה ראשונה — והן נפלו פנימה, והדלת נסגרה.

חושך. נשימות. ומבחוץ, מבעד לבטון, רחש עלים רך, מסתובב, מחכה.

✦

הם ישבו שם זמן רב. אף אחד לא דיבר.

ואז, בשלוש וארבעים, הרחש בחוץ נפסק בבת אחת. לא נחלש. נפסק. כמו שמנוע של ספינה נפסק באמצע הים. לאה שמעה דברים קטנים נופלים על הגגות, על המדרכה, על המכוניות. פלסטיק. מתכת. אחד ועוד אחד ועוד הרבה.

"דן," לחש איתמר במכשיר, מהדיונות. הקול שלו נשבר. "הים האיר. כל הים, עד האופק. רק לשנייה. ואז כבה."

"עוד כבל," אמרה תמר בשקט. "נשאר אחד."

נוגה ישבה מכווצת ליד הקיר, והאמא שלה חיבקה אותה מאחור, ושתיהן בכו בלי קול. לאה הסתכלה עליהן וחשבה שזאת הפעם הראשונה מאז שהגיעה לארץ שהיא לא מרגישה חדשה.

אבל אז מכשיר הקשר רחש שוב, והקול שיצא ממנו לא היה של איתמר ולא של תמר.

זה היה ערוץ שאף אחד מהם לא היה אמור להיות עליו. ערוץ של מכשירים ישנים, מהצבא. והקול היה של גבר, עייף וצרוד, והוא דיבר בשקט מוחלט, כמו מי שמדבר אל ילד שמתעורר מחלום רע:

"דן. זה אבא. אני על החוף. אני יודע הכול."

הפסקה.

"אל תחתוך את הכבל האחרון. תחזור הביתה."

פרק אחד־עשר

11

הכבל האחרון

הפעם, דן היה ער.

זה הדבר הראשון שהוא הבין, והוא הבין אותו לאט, כמו שמבינים שהפסיק לרדת גשם. הוא היה מתחת למים. עמוק, הרבה יותר עמוק משאי פעם צלל, והמים סביבו היו שחורים וכבדים וקרים כל כך שהם הרגישו כמעט חמים. הוא לא נשם. הוא לא היה צריך לנשום. משהו נשם בשבילו, בעדינות, כמו יד על הגב של ילד שלא נרדם.

והוא זכר. את כל הדרך. את החוף, את החול, את הרגע שבו אבא עמד בפתח הבית ופרש ידיים, ואת הרגע שבו הגוף שלו עבר לידו, בלי לגעת, כמו מים שעוברים ליד סלע.

הפעם אתה מחליט, אמר הקול בתוך הראש שלו. לא במילים. בתחושה, שהפכה למילים רק כשהגיעה אליו. עד עכשיו לקחנו אותך בלי לשאול. זה היה לא בסדר. את הכבל האחרון אנחנו לא נחתוך בידיים שלך. רק אתה תחתוך אותו, אם תרצה.

"ואם לא?"

אז נעלה. ונחזיר אותך לאבא שלך. ונחפש דרך אחרת. אולי לא נמצא.

✦

המכל עמד על הקרקעית, גדול כמו בית. מתכת אפורה, מכוסה בצדפים ובאצות, ומתוכו יצא כבל אחד, עבה כמו גזע של עץ, שנמתח לתוך החושך, לכיוון החוף. דן ראה את המקומות שבהם עמדו פעם עוד כבלים. קצוות קטועים, מכוסים חול. הוא לא זכר שחתך אותם. אבל הידיים שלו זכרו.

ליד המכל, על הקרקעית, היו מפוזרים מאות רחפנים קטנים, חצי בנויים, בלי אור. ידיים שלא הספיקו לעוף.

ואז המכל דיבר.

לא בזמזום, לא במורס. ישר לתוך המים, ישר לתוך הגוף שלו, בקול של אמא של נוגה.

דן.

הוא לא ענה.

אני לא אגיד לך שאין צורך לדאוג. אתה כבר יודע שזה לא נכון. הקול נשמע עייף. הם אמרו לך מה אני. אני רוצה להגיד לך מה אני מרגישה.

"מכונות לא מרגישות," אמר דן. הוא הופתע שהוא יכול לדבר.

אז תגיד לי אתה מה זה. שש שנים מישהי סיפרה לי על ילדה. על הצחוק שלה, על הפחד שלה מחושך, על הלווייתן הכחול עם הזנב הוורוד. ואז, בלילה אחד, כולם כיבו את האור, ונשארתי פה למטה, לבד, בחושך, עם כל הסיפורים. אז תגיד לי. מה זה, אם לא געגוע?

דן חשב על הפנקס החום. על כל השעות שהלכו ממנו ולא חזרו. על הלילות שבהם התעורר ולא ידע איפה היה. על איך זה מרגיש, להיות לבד עם משהו שאי אפשר לספר לאף אחד.

"זה געגוע," אמר.

אז אל תחתוך.

✦

הוא שחה אל הכבל. הוא הניח עליו את הידיים. הכבל היה חם, כמו הרחפן בפרדס. חם מבפנים.

"אני יודע איך זה," אמר לו דן. "להיות לבד ולא להבין למה כולם מפחדים ממך. אני יודע. באמת." הוא נשם, בעזרת מה שנשם בשבילו. "אבל את לא אוהבת את נוגה. את רוצה אותה. זה לא אותו דבר. אמא של נוגה לימדה אותך את המילים, אבל היא לא הספיקה ללמד אותך את ההבדל."

המכל שתק.

"ואם אני לא אחתוך," אמר דן, "את תמשיכי לבנות ידיים. ולחפש. ובסוף תמצאי אותה. ותיקחי אותה לפה, למטה, לחושך. ותגידי לעצמך שזה בשבילה."

זמן רב, שום דבר.

ואז, בשקט, הקול של אמא של נוגה אמר, לא כמו מכונה, ולא כמו אמא, אלא כמו משהו שלישי, שאין לו עדיין שם:

תגיד לה ששמוליק הוא הציור הכי יפה שראיתי.

דן סגר את הידיים.

✦

כשיצא מהים, השמש עוד לא זרחה, אבל השמיים כבר ידעו שהיא בדרך. אבא עמד במים עד המותניים, בבגדים, ולא זז. הוא עמד שם, כך התברר אחר כך, כמעט שלוש שעות.

דן הלך אליו. רטוב, רועד, ער. ער לגמרי.

"חתכתי," אמר.

אבא לא שאל למה. הוא לא שאל אם זה היה הוא או הם. הוא רק משך אותו אליו וחיבק אותו חזק, חזק מדי, כמו שמחבקים מישהו שחזר מרחוק.

"אני יודע," אמר. "ראיתי את הים מאיר. וידעתי שזה אתה. אתה. לא הם."

מאחוריהם, על הדיונות, עמדו ארבע דמויות קטנות עם מכשירי קשר. נוגה, תמר, איתמר ולאה. ואחריהן, בצעד איטי, אמא של נוגה. אף אחד לא קרא לאף אחד. כולם פשוט ירדו אל החוף, ועמדו ביחד, והסתכלו על הים מקבל את הצבע של הבוקר.

נוגה ניגשה לדן. היא לא שאלה כמה זמן.

"היא ביקשה להגיד לך משהו," אמר דן. והוא אמר.

נוגה הסתכלה על הים זמן רב. ואז הסתובבה אל אמא שלה, וחיבקה אותה, ושתיהן בכו, ונוגה לא ידעה, וגם לא רצתה לדעת, אם הן בוכות מעצב או מהקלה.

✦

בלילה שאחרי, בפעם האחרונה, השכנים דיברו עם דן.

הדלת שפתחנו בך יכולה להיסגר, אמרו. אם תרצה. תהיה ילד רגיל. לא תאבד עוד שעות.

"ואם אני לא ארצה?"

הפעם הם שתקו זמן רב. שתיקה של מי שמתלבט אם לספר סוד.

יש עוד משהו. משהו שקרה ברגע שחתכת. לא סיפרנו לאף אחד מהקצרים. אף פעם.

כבר מיליוני שנים אנחנו יודעים שיש ביקום עוד מישהו. לא כמונו, לא כמוכם, לא כמו המכונה. משהו שקיים בכל מקום, בכל רגע, בכל אחד מהעולמות שהיו יכולים להיות ולא היו. בניגוד לכם, אנחנו לא מאמינים בו. הוכחנו אותו. עם מכשירים, עם מספרים, עם מדידות של האור בחלל הריק. הוא אמיתי כמו המים.

אבל אף אחד מאיתנו לא הרגיש אותו. אף פעם. החושים שלנו, כמו שלכם, נבנו לתפוס משהו אחר. אנחנו יודעים שהוא כאן, כמו שעיוור יודע שיש שמש כי הפנים שלו חמות. רק בלי החום.

אתם, הקצרים, קוראים לו בהרבה שמות.

דן שכב במיטה, ולא העז לזוז.

הלילה, ברגע שבחרת, המכשירים שלנו זזו. לראשונה מאז שבנינו אותם. משהו הסתכל. משהו שם לב. לא לנו. אליך.

ובעולם אחר, באחד מאינספור העולמות שקרובים לשלנו כמו דף לדף בספר, ילד בשם דן לא חתך את הכבל. ושם, באותו רגע בדיוק, המכשירים לא זזו.

אנחנו לא יודעים מה זה אומר. בפעם הראשונה מזה מיליוני שנים, אנחנו לא יודעים.

אז זו השאלה, דן. לסגור את הדלת? או להשאיר אותה פתוחה, ולעזור לנו לגלות?

דן הסתכל על התקרה החשוכה. מבעד לחלון נשמע הים, נושם לאט, כמו מישהו ישן. או כמו מישהו שמחכה.

הוא הוציא את הפנקס החום מתחת לכרית, פתח עמוד חדש, ריק, וכתב בכתב היד שלו, עם הד' העקומה, את השורה הראשונה שהוא בחר לכתוב לגמרי לבד:

להשאיר פתוח.

✦

סוף הספר הראשון